

LAKIALOITE 7/2005 vp

Laki työehtosopimuslain 9 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tarkoituksena on säätää nykyisen hyvityssakon lisäksi mahdollisuus tuomita vahingonkorvaus-

velvollisuus rikottaessa työehtosopimuslain työrauhavelvoitteita.

PERUSTELUT

Suomessa voimassa oleva työlainsäädäntö on muuten uudistettua, mutta työehtosopimuslaki ja työriitojen sovittelusta annettu laki ovat peräisin 1940- ja 1960-luvuilta. Nämä lait tulee pikimmiten saattaa arvioinnin ja tarpeellisten uudistusten kohteiksi.

Syksyllä 2004 AKT:n noin kaksi viikkoa kestänyt lakko nosti esiin vilkkaan keskustelun laittomista lakoista tuomittavista korvauksista. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan työehtosopimukseen osallinen tai sidottu yhdistys voidaan laittoman lakon ollessa kyseessä määrätä maksamaan hyvityssakkoa. Hyvityssakolle on laissa asetettu maksimimäärä, joka tällä hetkellä on 23 500 euroa. Laittomasta lakosta ei voida tuomita vahingonkorvauksia.

Kaikissa muissa Pohjoismaissa on käytössä vahingonkorvausmenettely laittomien lakkojen osalta. Menettelyssä vahingonkorvauksen suuruutta määrittäessä arvioidaan lakon aiheuttamat vahingot yrityksille.

Ruotsissa tuomitut korvaukset ovat olleet pieniä, mutta myös lakot ovat olleet lyhyitä. Keski-

määrin korvausten suuruus on ollut noin 700—1 700 euroa. Tanskassa sitä vastoin yksittäinen liitto on joutunut maksamaan noin 2,7 miljoonaa euroa vahingonkorvausta laittomasta lakosta. Norjassa suurin tuomittu korvaus on ollut 123 000 euroa. Missään kyseisistä maista vahingonkorvauksille ei ole asetettu ylärajaa.

Suomessa liitoille määrättävät hyvityssakot ovat siis huomattavasti pienempiä verrattuna pohjoismaiseen käytäntöön.

Hyvityssakot eivät selvästi toimi ennalta estävästi, mutta toisaalta niillä ei ole myöskään merkitystä aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseksi. Hyvityssakon määrä maksimissaankin on niin pieni, ettei se välttämättä johda lakon päättymiseen. Myöskään toistuvat hyvityssakot eivät esimerkiksi AKT:n lakossa vaikuttaneet lakon päättymiseen. Ei voi olla niin, että kustannukset lakon järjestäjälle ovat niin pieniä, että jo useaan kertaan laittomaksi tuomittu lakko voi edelleen jatkua. Tämä nykyinen käytäntö antaa pienille avainryhmille mahdollisuuden aiheuttaa suurta

vahinkoa ilman pelkoa todellisten vahinkojen korvausvastuusta.

Hyvityssakot ovat usein myös määrältään niin vähäisiä, ettei niillä voida korvata aiheutunutta vahinkoa. Tyypillistä on lisäksi se, että suurimmat vahingot kärsivät työnantajat ja asiakkaat, joilla ei ole mitään osuutta asiaan. Vahingonkorvausmenettelyn käyttöönotto estäisi pelkkää hyvityssakkoa paremmin laittomia lakkoja. Lisäksi vahingonkorvausmenettely antaisi oikeudenmukaisen korvauksen laittomista lakoista kärsineille.

Vahingonkorvausta määrättäessä tulee ottaa huomioon kaikki esiin tulleet asianhaarat, samoin kuin hyvityssakkoa määrättäessä on otettu. Vahingonkorvausmenettely tulee voimaan vain, jos työtuomioistuimessa laittomaksi tuomittua lakkoa ei lopeteta 24 tunnin sisällä työtuomioistuimen päätöksestä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

työehtosopimuslain 9 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 7 päivänä kesäkuuta 1946 annetun työehtosopimuslain (436/1946) 9 §:n 1 momentti ja 10 §, sellaisina kuin ne ovat, 9 §:n 1 momentti laissa 864/2001 ja 10 § laissa 424/1986, seuraavasti:

9 §

Työehtosopimukseen osallisen tai muun sidotun yhdistyksen ja työnantajan, joka ei täytä sopimuksesta johtuvia, 8 §:ssä mainittuja velvollisuuksiaan on, jollei työehtosopimuksessa ole toisin määrätty, maksettava hyvityssakko ja aiheutuneesta vahingosta vahingonkorvaus. Hyvityssakko ei saa olla 23 500 euroa suurempi. Vahingonkorvaus voidaan määrätä, jos työtuomioistuimen laittomaksi lakoksi tuomittua lakkoa ei ole lopetettu 24 tunnin kuluessa tuomiosta.

10 §

Hyvityssakkoon ja vahingonkorvaukseen tuomittaessa on otettava huomioon kaikki esiin tulleet asianhaarat, kuten vahingon suuruus, syyllisyyden määrä, toisen osapuolen rikkomukseen mahdollisesti antama aihe ja yhdistyksen tai yri-

tyksen koko. Erityisestä syystä voidaan hyvityssakko ja/tai vahingonkorvaus jättää tuomitsematta.

Tuomittu hyvityssakko ja vahingonkorvaus menevät, jollei työehtosopimuksessa ole toisin määrätty, vahinkoa kärsineelle, milloin omaisuusvahinkoa on syntynyt, mutta muuten sille asianosaiselle, jonka vaatimuksesta tuomio on annettu. Jos hyvitysmäärään oikeutettuja asianosaisia on useampia, tuomiossa on määrättävä, huomioon ottamalla kunkin niistä tai niiden jäsenten ja edustettavien kärsimän vahingon suuruus, miten tuomittu määrä on mainittujen asianosaisten kesken jaettava.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Helsingissä 16 päivänä helmikuuta 2005

Arto Satonen /kok
Jyri Häkämies /kok
Anne Holmlund /kok
Kalevi Lamminen /kok
Jan Vapaavuori /kok
Heikki A. Ollila /kok
Jouko Laxell /kok
Petri Salo /kok
Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Martin Saarikangas /kok
Marjukka Karttunen /kok
Hanna-Leena Hemming /kok
Paula Risikko /kok
Sari Sarkomaa /kok
Raija Vahasalo /kok
Pertti Hemmilä /kok
Jere Lahti /kok
Reijo Paajanen /kok

Esko Kurvinen /kok
Marja Tiura /kok
Kimmo Sasi /kok
Leena Harkimo /kok
Ben Zyskowitz /kok
Seppo Lahtela /kesk
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Timo Seppälä /kok
Lyly Rajala /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Maija Perho /kok
Tuija Nurmi /kok
Eero Akaan-Penttilä /kok
Ahti Vielma /kok
Jari Koskinen /kok
Irja Tulonen /kok
Kaarina Dromberg /kok